

UKAZANJA, VIĐENJA, OBJAVE (II)

Teološka mogućnost i značenje tih nesvakidašnjih pojava

Ivan Dugandžić

7. Kriterij s obzirom na vidioce

Kod takvih pojava kao što su viđenja li uz njih vezane objave najlakše je promatrati vidioce, njihovo duševno i tjelesno zdravlje, kao i pobožnost vjernika kojima njihovo viđenje služi kao povod za okupljanje. To su svakako vrlo važni elementi za prosudbu autentičnosti viđenja, zapravo to su osnovni uvjeti da se uopće može raspravljati o autentičnosti, ali oni nisu još dovoljan kriterij da autentičnost bude zajamčena. Jer, znademo iz povijesti duhovnog života da su se i sveci znali katkada varati u pojedinim stvarima. Zato teolog mora imati i druge kriterije.

S obzirom na vidioce njihova se nesigurnost, zbunjenost i nejasnoća na početku njihovih viđenja uvijek uzimaju kao pozitivan znak.²⁸ Neupućeni obično očekuju suprotno i otprilike rezoniraju ovako: Ako tu već Bog ima svoje prste, onda mora od početka sve biti kristalno jasno. Naprotiv, i svjedoci Uskrsloga su na prvi mah »zbunjeni i puni straha« (Lk 24, 37), »zaprepašteni« (Mk 16, 5). Žene bježe od groba jer ih je »obuzeo strah i trepet. Nikom ništa ne rekoše jer se bojahu«, iako su trebale prenijeti poruku učenicima (Mk 16, 8). Učenicima se riječi žena »učiniše kao izmišljotina. I nisu im vjerovali« (Lk 24, 11). Kod prvih svjedoka ukazanja Uskrsloga uvijek je dakle prisutna nesigurnost, dapače pravi strah, a kod onih kojima su poslani skepsa i sumnjičavost. Kao ljudi možemo se tome čuditi, ali Bog ne može drukčije ni djelovati, ako ćeš poštivati čovjekovu slobodu, a to uključuje i njegovu ograničenost i sporost na vjerovanje (usp. Lk 24, 25).

Ako neko viđenje uistinu potječe od Boga, ono mora nužno spadati u kategoriju spasenja i imati milosni cilj. A to se mora u svakom slučaju osjetiti i u životu vidjelaca. Tu se mora primjeniti ono zlatno pravilo Novoga zavjeta, koje doduše u pojedinim konkretnim slučajevima nije baš lako primjeniti: »Po plodovima ćete ih njihovim prepoznati« (Mt 7, 20). Tu se često griješi u tom smislu, što bi se htjelo da vidioci tako reći postanu sveci. Naprotiv, svaka nagla promjena morala bi se uzeti kao negativan znak, jer Bog uvijek poštuje zakonitost ljudskog razvoja, a taj je posebice na planu duhovnog života i napretka spor i mukotrpan. Prije smo već naglasili kako ni vidiocima na tom području ne može biti ništa darovano, već sve moraju sami ostvariti uz pomoć milosti. Oni moraju svoj napredak u svetosti ostvarivati polagano kao i drugi kršćani, služeći se svim milosnim sredstvima koje im Crkva stavlja na raspolaganje.

²⁸ Usp. L. Scheffczyk, nav. dj., str. 31.

I tu nam Novi zavjet može pružiti korisnu paralelu, kako ni svjedoci naj-snažnijeg viđenja, naime Kristovi učenici nisu na brzinu postali bez mana i pogrešaka, ni u privatnom životu, ni s obzirom na djelo koje im je bilo povjereno. Pavao se je morao otvoreno suprostaviti Petru i drugim »stupovima« jer je »vidio« da ne idu pravo prema istini Evandjelja« (Gal 2, 14). Novi zavjet nudi i previše svjedočanstava o tome u kolikoj su mjeri i apostoli još uvijek bili ljudi podložni nesavršenostima i manama, kako njihova osobna svetost nije uvijek išla u korak s uzvišeñošću njihova poslanja. Stoga je nerealno i zapravo nemoguće od bilo kojega vidioca očekivati brz i očit napredak u svetosti kao kriterij autentičnosti njegova viđenja.

Ako pođemo od toga da su sva viđenja karizma koja stoji u službi Crkve, koja vidiocima nije dana zbog njih samih nego zbog čitave Crkve, onda možemo lakše shvatiti da ona primarno zapravo i ne zadire u njihov osobni duhovni život više nego u život ostalih vjernika. Tu je za njih obične ljude ta karizma zapravo teret koji nadilazi njihove sile i koji im drugi moraju pomoći nositi. Oni sada najednom stoje u središtu pažnje i od njih se očekuje vidljiv napredak u duhovnom životu, koji oni mogu ostvariti samo uz pomoć i pod vodstvom onih koji u Crkvi imaju drugu karizmu, naime onu poučavanja i opominjanja (usp. 1 Kor 12, 4—11; 14, 1—33). U tom kontekstu neki teolozi upotrebljavaju zanimljiv izraz: treba spasiti vidioca. Hoće se reći da, ako izostane pomoć onih koji mogu i trebaju pomoći, postoji opasnost da propadnu i vidioci i njihova poruka. I sam Pavao je nakon svoga veličanstvenog susreta s Uskrslim pred Damaskom morao poći nekom anonimnom Ananiji, koji će mu kazati što mu je dalje činiti (usp. Dj 9, 1—19).

Crkva je dakle ne samo dužna kritički pratiti i ocijeniti pojavu ukazanja, odnosno viđenja, nego i pružiti potrebnu pomoć vidiocima. Oni ne smiju ostati prepušteni sami sebi, jer to što se preko njih događa nije zbog njih nego zbog Crkve. Često se u Crkvi rezonira drukčije i kaže se kako je bolje biti rezerviran dok stvar ne postane sasvim jasna. Sve što je do sada rečeno ne može dopustiti takvo ponašanje. Prepoznati Božje djelovanje može naime samo onaj tko mu je istinski u Duhu otvoren i tko se ne boji da ga Bog povede u nepoznato i nepredvidivo kao nekoć Abrahama. U protivnom teško je računati sa stvarnom jasnoćom vjere.

Oslanjajući se na sv. Ignacija Lojolskog mnogi teolozi navode kao važan kriterij ozračje utjehe i mira kod vidjelaca unatoč svim nejasnoćama i poteškoćama vezanim uz njihovu ulogu.²⁹ Taj će kriterij imati još veću težinu u onim slučajevima gdje bi gledano ljudski kod vidjelaca nužno morali vladati tjeskoba i nemir zbog ljudskog neshvaćanja i odbacivanja. S druge strane, utjeha i mir ne mogu ni na koji način biti plodovi zlog duha, koji i sa svijetom i s čovjekom ima samo jednu namjeru, a to je uništenje. Kad ovlada jednim čovjekom, on ga drži zarobljena duševnim strahom i pomoću njega želi zarobiti i druge ljude.³⁰ Zato je on

²⁹ H. Wulf, *Unterscheidung der Gaister*, u *LThK* 10, Freiburg, 1963, 533—535; L. Scheffczyk, nav. dj., str. 31.

³⁰ Usp. R. Schnackenburg, *Teufel*, u *LThK* 10, str. 3.

okvalificiran kao »tužitelj braće naše koji ih je optuživao dan i noć pred Bogom našim« (Otk 12, 10).

Postoji samo jedna mogućnost da vidioci sami budu utvrđeni u vjeri u svoje viđenje, a to je da paralelno s viđenjem imaju i doživljaj mističkog uzdignuća k Bogu. Samo u tom slučaju ni oni sami svoja viđenja ne bi više smatrali najvišim doživljajem jer je mistički doživljaj puno snažniji i dublji.³¹ Kod djece vidjelaca ta je mogućnost međutim isključena, jer ona po svojoj dobi još nisu sposobna za stvarna mistička iskustva. Dakle, i oni sami nemaju druge sigurnosti osim svoja viđenja.

8. Kriteriji s obzirom na Crkvu

U odnosu na zajednicu vjernika i njezino reagiranje na poruke vidjelaca ustvari ne može ni biti nekih posve novih i drukčijih kriterija od ovih već spomenutih. Ni ovdje se s teološkog gledišta nema što drugo primjeniti osim »pravilo za razlikovanje duhova« (1 Kor 12, 10). Nešto više o tome nalazimo kod Ivana: »Ljubljeni, nemojte vjerovati svakom duhu, već duhove podvrgnite kušnji da vidite jesu li od Boga, jer su se pojavili mnogi lažni proroci u svijetu. Po ovom poznajete duh Božji: svaki duh koji priznaje: 'Isus Krist došao je u tijelu', od Boga je; svaki duh koji takvim ne priznaje Isusa, nije od Boga« (1 Iv 4, 1—3; usp. Iv. 5, 1—4). Istina, ovaj tekst odaje specifičnost Ivanove zajednice u kojoj je krivovjerje gnoze nijekalo Isusovo utjelovljenje, ali on može služiti kao opći kriterij utoliko što ističe središnje značenje Isusa Krista za ljudsko spasenje. Kod Pavla je u Korintu također u pitanju mjesto i uloga Isusa Krista u životu zajednice vjernika, ali pod jednim drugim vidom. »Korintski pneumatičari nemaju problema s krivim učenjem nego s demonskim makinacijama pogana«,³² što se izravno osjeća u čudorednom životu pojedinaca u zajednici. Ali i u jednom i u drugom slučaju takvi poticaji ne mogu doći od Duha Božjega nego samo od Zloga.

Još na jednom mjestu Apostol govori o provjeravanju karizmi, ali opet pod sasvim drugim vidom, naime s obzirom na njihovu korist za izgradnju zajednice (1 Sol 5, 21; usp. 1 Kor 14). Što pojedini darovi više doprinose izgradnji i učvršćenju zajednice, to je sigurnije da su plod Duha, a ako razaraju zajedništvo, mogu biti samo plod Zloga. Naravno da je ovdje u pitanju samo stvarno zajedništvo vjere i ljubavi. Zato isti Pavao može reći na drugom mjestu: »Potrebno je, doista, da među vama budu rascjepi, da se očituju prokušani među vama« (1 Kor 11, 19).

Postoji još jedno opće upozorenje na budnost i trijeznost (1 Pt 5, 8), i to je sve što nam Novi zavjet ima reći o ovom delikatnom pitanju. Ipak, iako nam ne pruža više sasvim konkretnih riječi, Novi zavjet sadrži nešto što se poput crvene niti provlači kroz sve njegove spise, a što predstavlja bitni uvjet Božjeg djelovanja. To je ona otvorenost i receptivnost s obzirom na Duh Božji koju nalazimo najjače izraženu kod

³¹ Usp. L. Scheffczök, nav. dj., str. 31.

³² R. Schnackenburg, Die Johannesbriefe, HThK zNT XIII/3, Freiburg 1970, 219 sl.

Marije. Ta otvorenost i receptivnost temelji se na spremnosti i raspoloživosti za sve što će on čovjeku darovati i što će od njega zahtijevati.³³

U svjetlu ovih nekoliko sasvim načelnih smjernica Novoga zavjeta moramo pokušati iste one kriterije koje smo provjeravali na vidiočima primijenuti na Crkvu kojoj vidioći prenose svoju poruku. Ako je ukazanje spasenjski događaj koji mora imati milosni dilj, onda je vrlo važno promatrati odjek toga ukazanja, odnosno njegove poruke među vjernicima i plodove koje ono donosi. Kristološka dimenzija spasenja, koju smo već više puta naglašavali, mora i ovdje biti kriterij. Presudno je pitanje, da li neko ukazanje vodi Kristu ili udaljuje od njega. Kada bi Krist bio potisnut u stranu, makar se ne znam kako razvijali drugi oblici pobožnosti, taj pojavi bi valjalo pristupiti krajnje skeptično.

Drugim riječima, što je poruka ukazanja bliža onoj Isusovoj koju nam nudi Novi zavjet, a to je poziv na obraćenje, tim je veća vjerojatnost autentičnosti. Konstatirali smo već da objava koja stiže preko privatnog ukazanja može imati samo poticajni karakter u odnosu na ono što je već u Objavi sadržano. Zato je logično da se sadržajna škrtoš i kratkoća poruke moraju uzimati kao pozitivan znak, a pogotovu ako takva poruka ipak nalazi odjeka u narodu Božjemu i donosi plodove obraćenja.

I ovdje je kao i u slučaju vidjelaca važno iskustvo utjehe i mira. Mir je bez sumnje jedna od središnjih tema čitave Biblije. On je u tolikoj mjeri pojam za sve darove koje Bog daje čovjeku da su bile moguće personificirajuće formulacije i u Starom i u Novom zavjetu. Starozavjetni pisac veli za Jahvu da je on mir (Suci 6, 24), a apostol Pavao kaže za Isusa Krista: on je naš jedini mir! (Ef 2, 14). Njegovo rođenje prati poruka mira (Lk 2, 14), on blagoslivlje mirotvorce (Mt 5, 9), kao Uskrslni on svojim učenicima najprije daruje mir (Lk 24, 36, Iv 20, 19; 21, 26). Ali taj Kristov mir ne ostvaruje se automatski i bezuvjetno. On je uvijek plod prihvaćanja njegove riječi i obraćenja. Isus ne pozna nikakvu drugu vrstu mira, nikakav truli mir pod svaku cijenu. On se ne usteže svoju riječ usporediti s mačem koji razdvaja (Mt 10, 34; Lk 12, 51). Ona je onima koji je prihvaćaju izvor mira, ali u isto vrijeme onima koji je preziru izvor tjeskobe.

9. Teološko značenje Marijinih ukazanja

Sve što je do sada rečeno odnosilo se na ukazanja općenito. Posebno slučaj predstavljaju Marijina ukazanja jer su ona daleko najčešća, pa zato na kraju zavrjeđuju pažnju. Oni koji a priori sumnjaju u mogućnost bilo kakvih ukazanja obično dovode Marijina ukazanja u svezu s pretjeranim štovanjem i »bolesnom« pobožnošću prema njoj. Ne može se zanijekati da je u Crkvi uvijek bilo i takvih pojava, ali one nisu nikada bile od Crkve podržavane, a pogotovu nisu mogle potisnuti u drugi plan zdravu crkvenu tradiciju glede Marijina mjesta i uloge u Crkvi. Odustavši od posebnog dokumenta o Mariji i odlučivši se da o njoj govori u sklopu konstitucije o Crkvi Drugi vatikanski sabor je jasnije istakao

³³ H. U. v. Balthasar, *Vorerwägungen*, str. 330.

Marijinu eklezijalnu dimenziju i njezino mjesto u tajni otkupljenja. Time je ustvari samo istaknuta vjernost Crkve najzdravijoj tradiciji koja vuče korijene sve od vremena Pracrkve.

U toj istoj perspektivi papa Pavao VI. je, govoreći o Marijinu štovanju danas, naglasio da pobožnosti prema Djevici moraju »jasno pokazivati mjesto koje ona zauzima u Crkvi«³⁴ Marija je sva zbog Krista i njegove Crkve i zato nema zdrave marijanske pobožnosti koja ne vodi Kristu i ne izgrađuje Crkvu. Kako u taj kontekst smjestiti i kako vrednovati u posljednja dva stoljeća učestala Marijina ukazanja? Ima teologa koji dopuštaju mogućnost ukazanja i privatnih objava, ali im poteškoću predstavlja baš ta učestalost Marijinih ukazanja. Tu pojavu je moguće promatrati jedino u svjetlu već spomenute Marijine jedinstvene uloge i mjesta u Crkvi. Nju je nemoguće promatrati izolirano, samu za sebe, kao što često promatramo druge svece. Ona je duboko uronjena u plan spasenja i stoji u najtješnjem odnosu prema središnjim stvarnostima spasenja, Kristu kao Otkupitelju i Crkvi kao zajednici otkupljenih.³⁵

U njezinu pristanku na anđelovu poruku nije bila sadržana samo spremnost da daruje život drugoj božanskoj osobi, nego je to bio njezin pristanak na čitav plan spasenja, koji Marija u tom trenutku sigurno nije mogla svojim razumom do kraja proñiknuti u svoj njegovoj dalekosežnosti. Njezina uloga ne svršava ni s Kalvarijom, jer Isusova riječ predanja Majke učeniku i učenika Majci (Iv 19, 26) u tom ozbiljnom trenutku drame spasenja nije samo izraz sinovske brige za Majku i učenika, nego ima daleko dublje značenje. Ona znači trajno vezivanje Marijine sudbine uz sudbinu Crkve.

Marijina osobna svetost i njezina služba u planu spasenja nisu dvije stvari koje samo sticajem okolnosti stoje zajedno, one predstavljaju jednu nerazdvojivu cjelinu. To njezino samoostvarenje i njezinu službu u ostvarenju općeg spasenja svijeta K. Rahner izražava kao jedinstvo osobne svetosti i apostolata koji nužno iz te svetosti izvire, po čemu je Marija »na izvanredan način službena reprezentacija Crkve«.³⁶ Dakako da ta njezina tijesna povezanost s Crkvom ne prestaje ni s prestankom njezina zemaljskog života. Zapravo njezina briga za Crkvu svoga Sina još je jača tamo gdje se ona kao jedini član Crkve već nalazi u proslavljenom tijelu, dok su drugi na putu prema tom stanju i potrebni su pomoći. Tomislav Šagi-Bunić lijepo kaže da se i »u koncilskom tekstu Marijino uzdignuće u nebesku slavu ne shvaća prvenstveno kao neki odlazak i rastanak nego prije kao zadobivanje rascvalih mogućnosti da svoju djelotvornu ulogu u povijesti spasenja, dakako u odgovarajućoj povezanosti s Kristom Gospodinom, nastavi na jedan viši način.«³⁷

³⁴ *Marialis cultus*, br. 28.

³⁵ Usp. M. Schmauss, *Mariologie (Kath. Dogmatik V)*, München, 1955, str. 248; O. Semmelroth, *Maria*; u *Handbuch theologischer Grundbegriffe II*, München, 1963, str. 120; B. Duda, *Marija i božansko promaknuće čovjekovo*, BS 1 (1974), str. 221.

³⁶ K. Lehman - A. Raffelt (izd.), *Reichenschaft des Glaubens*, Karl Rahner-Lesebuch, Freiburg/Zürich, 1979, str. 309 sl.

³⁷ T. J. Šagi-Bunić, *Vrijeme suodgovornosti 1*, Zagreb, 1981, str. 317.

Među tim »rascvalim mogućnostima« svakako posebno mjesto pripada Marijinim ukazanjima, koja bez obzira na njihovu poruku već sama po sebi imaju teološko značenje. Kao što Isus nije samo najavljivao dolazak kraljevstva Božjega u budućnosti, nego garantirao njegov početak svugdje gdje je bila prihvaćena njegova riječ, tako ni spasenje nije ideja nego stvarnost sadašnjeg trenutka. U Mariji ono ima svoj konkretno ostvaren primjer. Ona predstavlja savršeno uspio od Boga zamišljen čovjekov život i s obzirom na svoj početak i na dovršenje u nebeskoj slavi. Zato svako Marijino ukazanje ima u prvom redu svoje značenje u tome što objavljuje taj misterij njezina života i pokazuje njezinu ulogu u povijesti spasenja. Ali to se opet ne događa zbog Marije same nego zbog Crkve. Očitujući nam svoju slavu Marija nam otkriva naše mogućnosti koje nam nudi misterij njezina Sina.³⁸ Nastojeći to nekako ilustrirati slikom iz našeg ljudskog života L. Scheffczyk kaže: »To je slično kao kad bi neka samo duhovno i intencionalno bliza osoba najednom dobila realnu prisutnost u ljudskom životnom prostoru. Sad je ona prisutna u svoj veličini svoje osobe, svome značenju, svojoj ulozi i svom zahtjevu. Marijino ukazanje stavlja na realno-personalan način čitavu Marijinu tajnu pred vidioca i njegovim posredstvom također pred vjernike.«³⁹

Možemo slobodno reći da je Marijino ukazanje kao takvo samo po sebi najveća poruka Crkvi, kao ohrabrenje na njezinu putu prema vječnosti, ali i kao obveza. Budući da je vrijeme Crkve eshatološko vrijeme i da je Marija jedina kod koje ne postoji ona eshatološka napetost ostvarenog i još ne do kraja dovršenog spasenja, to i njezino djelovanje valja uvijek promatrati u tom kontekstu. Ono će »uvijek imati retrospektivan karakter, ciljajući na Kristov misterij, ali u isto vrijeme biti okrenuto i u budućnost prema ispunjenju«... Zato njezina ukazanja »imaju posebnu eshatološku dimenziju i tendenciju konačnog svršetka vremena«,⁴⁰ što dakako ne treba shvatiti u smislu brzog svršetka, a pogotovu ne onoga koji se daje točno izračunati.

Kao ona koja je jednom zauvijek svoju sudbinu vezala uz sudbinu Sina i preko njega za zajednicu spašenih Marija ne može ostati po strani dok se Crkva zajedno sa svim stvorenjima nalazi »u porođajnim bolovima« (Rim 8, 22). Ona svojoj majčinskom naklonošću i ljubavlju Crkvi posreduje svjetlo u kušnjama ovoga svijeta, koje u zadnjoj crti dolazi od Kristova svjetla. Kao ljudsko biće Marija može dati samo ono što je i sama primila i zato njezina ukazanja »u svojoj biti imaju više karakter dinamičkih impulsa za srce i volju vjernika, kako bi spoznatu istinu Objave na nov način utjelovili u određenom vremenu«.⁴¹ Zato su njezina ukazanja uvijek nalazila više odjeka u srcima vjernika nego u razmišljanjima teologa. U svjetlu logike i dinamike spasenja u Crkvi sasvim je razumljivo da je Marija najaktivniji ud Crkve, kojoj je puninom svoje svetosti u isto vrijeme i pralik i majka i njezin konačni ideal, prema kome i ona teži.

³⁸ Usp. B. Duda, nav. mj., str. 231.

³⁹ L. Scheffczyk, nav. dj., str. 35.

⁴⁰ L. Scheffczyk, nav. dj., str. 36.

⁴¹ Isto, str. 37.

Bez obzira na početnu zbunjenost i nespornost sva su Marijina ukazanja imala snažan utjecaj na život Crkve, počevši od stvaranja novih oblika pobožnosti, preko obnove sakramentalnog i pokorničkog života pa sve do produbljenja slike o samoj Crkvi i ljubavi prema njoj. Jer u stvarni čašćenje Marije nije ništa drugo doli »oblik čašćenja tajne Crkve, koja u Mariji gleda svoj prauzor i svoj već sada ostvareni oblik savršenosti«. ⁴² Naime, po svojoj biti »Crkva nije ništa drugo nego kopija Marije...; živi otisak Marijina lika u kršćanskoj zajednici«. ⁴³

Umjesto zaključka

Za današnjeg sekulariziranog čovjeka govor o ukazanjima i viđenjima uistinu predstavlja neobičnu pojavu, koja ga zbunjuje, pa dapače i iritira. Kršćanin međutim, ako uzima ozbiljno narav Objave, mora dopustiti barem mogućnost ovakvih pojava, a svaki pojedini slučaj podvrgi kritici razuma u svjetlu vjere. Iznenaduje uolikoj mjeri jedan od najvećih teoloških autoriteta danas K. Rahner pledira za širinu i blagost u donošenju suda o ovim pojavama. Pri tome se on rukovodi interesom Crkve kojoj ove pojave ne samo da su dobro došle nego su joj nužno potrebne u određenim sudbonsnim povjesnim situacijama. Zato on upozorava: »Nepravredno je, nelogično i opasno u pogledu 'privatnih objava' poslije Krista i u pogledu njihove autentičnosti tražiti takav stupanj sigurnosti... koji bi, kada bi se tražio za činjenicu kršćanske 'javne' Objave, učinio nemogućim racionalno opravdanje vjere u kršćansku Objavu«. ⁴⁴

Dogmatičar iz Münchena L. Scheffczyk je na prošlogodišnjem kongresu o Fatimi koji je održan u Augsburgu posebno upozorio na činjenicu da Gospina ukazanja uglavnom nalaze odjeka u vjernom puku, koji je sastavljen od »siromaha duhom, mladih i skromnih«, koje poznamo iz Biblije, a kojima je i Marija pripadala. Oni su i u Isusovo vrijeme i u svako drugo jedini pravo otvoreni Evanđelju. Zato on misli da će Crkva bolje učiniti ako se pri vrednovanju i ocjenjivanju ukazanja ne dade voditi samo hladnim religijsko-sociološkim tumačenjima nego ako imadne na umu da ona »u većini živi od tih 'malenih', njihove neupadne, skromne službe pred Bogom i bližnjim... , kod kojih je duboko ukorijenjena svijest grijeha i visoko razvijena potreba otkupljenja«. ⁴⁵ Drugim riječima, objektivni teološki sud o ovim pojavama ne bi nikada smio ignorirati njihov zdrav odjek u životu kršćanskog puka, pogotovu ako se radi o buđenju pokorničkog raspoloženja, što je jedna od središnjih točaka Novoga zavjeta. Poziv na pokoru i obraćenje, ako dolazi od ovakvih pojava, ne može za Crkvu biti ni sumnjiv ni suvišan, a pogotovu ne opasan. To je ono što i najkritičkiji duhovi mogu bez rezerve prihvatiti, jer kako zgodno reče W. Kasper »pokora je najradikalnija kri-

⁴² Isto, str. 38; usp. B. Duda, nav. dj., str. 231.

⁴³ R. Brajčić, Što se danas zbiva oko Marije?, OŽ 5 (1976), str. 405 sl.

⁴⁴ K. Rahner, Visionen, str. 23 sl.

⁴⁵ L. Scheffczyk, nav. dj., str. 39.

tika«. ⁴⁶ Zato Crkva takva raspoloženja može i mora uvijek promatrati kao istinske plodove Duha, bdijući, dakako, budno da li davao ne posije svoje sjeme (usp. Mt, 13, 24 sl.).

ERSCHEINUNGEN, VISIONEN, OFFENBARUNGEN II.

(Theologische Möglichkeit und Bedeutung solcher Phänomene)

Zusammenfassung

Die Theologen unterscheiden zweierlei Kriterien zur Beurteilung der Echtheit einer Erscheinung: Kriterien in Bezug auf die Seher und die in Bezug auf die Gläubigen, die die Botschaft der Erscheinung vernehmen. Bei den Sehern ist ihre seelische Gesundheit erstes Kriterium, aber dazu müssen noch andere kommen. Die anfängliche Betroffenheit der Seher, ihre Unsicherheit und gewisse Unklarheit hinsichtlich der Erscheinung müssen eher positiv bewertet werden. Das Benehmen der Jünger bei der Begegnung mit dem Auferstandenen liefert dazu eine gute Parallele.

Ebenso dürfen bei mehreren Sehern gewisse Unstimmigkeiten bei dem Übertragen der Botschaft nicht unbedingt gegen ihre Glaubwürdigkeit sprechen. Denn, Gott achtet auf die Einmaligkeit jeder menschlichen Person und auf ihre Erlebnis- und Ausdrucks-möglichkeiten.

In Bezug auf die Kirche muss die bekannte neutestamentliche Regel über die Unterscheidung der Geister herangezogen werden. Das ist allerdings im konkreten Fall keineswegs einfach. Entscheidend ist jedoch ob eine Erscheinung in den Mittelpunkt des christlichen Lebens Jesus Christus rückt. Das gilt besonders für die Erscheinung der Mutter Gottes. Maria stand vom Anfang an im Dienst des Heilsgeschehens ihres Sohnes. So kann eine echte Marienerscheinung nur als Ansporn für das Leben nach dem Evangelium in entscheidenden Zeiten der Kirche verstanden werden. Sie spricht mehr Gemüt als Verstand der Gläubigen an.

⁴⁶ W. Kasper, *Einführung in den Glauben*, Mainz, 3 1973, str. 167.